

Frans en Spaanse horizonten

Recensies en signalementen

Hugo SONNEVILLE

Frans

Jacques CELLARD. *Les racines grecques du vocabulaire français*. 3e édition. – Louvain-la-Neuve / Bruxelles, Duculot, 1998, 23 x 14,5, 109 p., ISBN 2-8011-1145-7, BEF 420. ENTRE GUILLEMETS.

Albert DOPPAGNE. *La bonne ponctuation. Clarté, efficacité et précision de l'écrit*. 3e édition. – *Ibid.*, 1998, 23 x 14,5, 102 p., ISBN 2-8011-1197-X, BEF 420. ENTRE GUILLEMETS.

Albert DOPPAGNE. *Majuscules, abréviations, symboles et sigles. Pour une toilette parfaite du texte*. 3e édition. – *Ibid.*, 1998, 23 x 14,5, 96 p., ISBN 2-8011-1121-X, BEF 420. ENTRE GUILLEMETS.

René GODIVEAU. *1000 difficultés courantes du français parlé*. Préface de Maurice Rheims. 3e édition. – *Ibid.*, 1998, 23 x 14,5, 115 p., ISBN 2-8011-1122-8, BEF 480. ENTRE GUILLEMETS.

De uitgeverij Duculot brengt met de regelmaat van de klok bijgewerkte uitgaven van taalkundige naslagwerkjes die vanaf het einde van de jaren zeventig in de reeks «Votre boîte à outils de la langue française» gepubliceerd werden. De nieuwste generatie heeft een groter formaat en verschijnt in de reeks «Entre Guillemets», die in dit tijdschrift al ter sprake kwam.¹

Les racines grecques du vocabulaire français is een omvattend lexicon van de Griekse stammen die in de moderne vnl. wetenschappelijke terminologie aangetroffen worden. De in totaal driehonderd negenenzestig stammen² vormen de alfabetisch gerangschikte ingangen van evenzoveel artikelen, zowel makkelijk herkenbare (*anthrop, biblio, ortho, thérap*) als minder vertrouwde items (*chol* [gal], Fr. cholémie, cholécystite). Het is een genoegen om in het boek te grasduinen en, als niet volleerde hellenist, nieuwe inzichten op te doen.³ De met Griekse stammen opgebouwde moderne termen hebben het voordeel dat ze compact en eenduidig zijn. Recent gecreëerde woorden als *anabolica* (Fr. *anabolisants*) en namen als *Kinopolis* worden door grote delen van de bevolking juist begrepen of geassocieerd. Terwijl de Griekse humaniora-opleiding op het oude continent in de verdrukking komt, blijft de taal van Demosthenes en Euripides de moderne talen bevruchten...

Met *La bonne ponctuation* brengt A. Doppagne een wetenschappelijk onderbouwd overzicht van de diverse functies van de interpunctie. Het boek is tevens een praktijkgerichte gids die heel wat aanbevelingen bevat.⁴ De auteur maakt een onderscheid tussen verschillende categorieën van leestekens; behalve leestekens die een pauze weergeven (punt, komma, puntkomma, gedachtestreep), zijn er tekens die de zinsmelodie wijzigen (uitroep- en vraagteken, dubbelpunt, drie puntjes), tekens die inlassingen mogelijk maken (o.a. diverse types van haken en aanhalingstekens, schuine strepen) en tekens die de lezer door de structuur van de tekst loodsen (paragraafteken, opsommingsteken, sterretje e.a.). Wie zijn teksten «tot in de puntjes» wil verzorgen, kan bij A. Doppagne te rade gaan om de juiste keuze te

¹Cf. *Romaneske*, 22ste jg. (1997), nr. 4, p. 64-65.

²Alle Griekse elementen zijn gespeld in ons vertrouwde Latijnse alfabet.

³*Esthétique* en *anesthésie* bijv. bevatten hetzelfde etymon.

⁴Bijv. over het afkorten van datums en over het voordeel van een inspringende regel aan het begin van een nieuwe alinea.

maken in het ruime arsenaal tekens op het klavier van de tekstverwerker en in het aanbod «speciale tekens» die men voorts kan «invoegen».

Bij het gebruik van *Majuscules, abréviations, symboles et sigles* rijzen heel wat twijfels, waar de courante handboeken voor spraakkunst en spelling met geen woord over reppen. Zoals het hierboven besproken boek, is het werk van A. Doppagne een gedetailleerde gids die de regels op een rij zet, ze waar nodig aanvult met de vigerende gebruiken en adviezen geeft om teksten nauwkeuriger en expressiever te maken zonder op dit laatste punt in overdrijving te vervallen.

In *1000 difficultés du français parlé* geeft R. Godiveau taalwenken i.v.m. problemen waar zelfs *native speakers* over struikelen. Het gaat vooral om uitspraakproblemen (*agenda, pensum, référendum; Clemenceau, Edimbourg, Gérardmer*; toepassen van *liaison*), de verwarring van *faux amis*, de keus van het correcte voorzetsel, het genus van diverse substantieven (*un hémisphère, un/une nocturne*), de keus van het correcte hulpwerkwoord en het gebruik van Franse equivalenten i.p.v. overbodige anglicismen (*crédit-bail, leasing; boutique franche, duty free shop*). Het boek maakt de gebruiker tevens vertrouwd met enkele neologismen (*faisabilité, générer, jetable, maturer, la réforme*) en biedt hulp bij de *féminisation* van functies en beroepen (*la directrice du collège* maar *Madame le Directeur* in het bedrijfsleven, naar keuze *Madame l'Inspecteur / l'Inspectrice*). Het spreekt vanzelf dat ook (toekomstige) romanisten met dit naslagwerk hun voordeel kunnen doen.

Studenten Romaanse die aan hun eindverhandeling toe zijn en personen die geregeld publiceren, kunnen voor de opmaak van hun teksten heel wat opsteken in de gidsen van Albert Doppagne, die een ruime verspreiding verdienen. De vier hier besproken boeken zijn alle aan hun derde uitgave toe. Dit bewijst dat ze aan een behoefte beantwoorden.

François BLUCHE. *Dictionnaire des citations et des mots historiques*. – Paris, Jean-Paul Bertrand / Éditions du Rocher, 1997, 24 x 15,5, 434 p., ISBN 2-268-02580-2, FRF 145. LE PRÉSENT DE L'HISTOIRE.

De bekende historicus F. Bluche, specialist van de zeventiende eeuw in Frankrijk, breidde zijn vijf jaar voordien gepubliceerde *Dictionnaire des mots historiques*⁵ uit tot een bundel met meer dan duizend gevleugelde woorden van de Klassieke Oudheid tot president Mitterand. De uitspraken zijn alfabetisch gerangschikt en per tijdperk gegroepeerd in zes afdelingen. De vruchtbaarste periodes blijken de Oudheid en de Moderne Tijden geweest te zijn (met resp. tweehonderd en ruim vierhonderd items). De verzameling omvat tientallen overbekende gezegden als «*Alea iacta est*», «*Hors de l'Église, point de salut*», «*Tuez-les tous, Dieu saura reconnaître les siens*», «*Paris vaut bien une messe*», «*J'ai trop aimé les bâtiments*», «*Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas*», «*La vérité est en marche; rien ne pourra plus l'arrêter*», «*Il est interdit d'interdire*»⁶ en honderden nog zelden geciteerde uitspraken van krijgsheren en politici uit alle periodes van de geschiedenis, met een relatief overwicht van de derde en de vierde Franse republiek.

De samensteller bespreekt elk van de gesprokkelde citaten. Hij gaat na of de personages aan wie ze toegeschreven zijn, ze werkelijk uitgesproken of neergeschreven hebben, evocert de context waar ze in ontstonden en evalueert de draagwijdte van de boodschap. Een aantal citaten werd in de loop der tijden gecondenseerd tot de kernachtige boutades die ze altijd lijken geweest te zijn. Voorts deelt de auteur de markantste items in volgens de toon die overheerst, nl. van edel en heldhaftig tot spotterig en honend. Twee registers⁷ maken het verzamelde corpus vlot toegankelijk.

D. TOUJOUR. *C'est quoi ça? Un dictionnaire d'images français*. – Brugge, Die Keure, 1996 (herdruk), 29,5 x 21, 104 p., ISBN 90-6200-333-8, BEF 495.

Het beeldwoordenboek van de educatieve uitgeverij Die Keure (tekeningen door Studio D. Vandamme; 1989¹) maakt leerlingen en autodidacten vertrouwd met ruim drieduizend woorden uit vijfenze-

⁵Paris, Éditions de Fallois, 1992, 401 p. (zeshonderd items).

⁶Resp. *Julius Caesar*, H. Cyprianus, *Simon de Montfort*, Hendrik IV, *Lodewijk XIV*, *Napoleon*, E. Zola, slogan van mei 68. De cursief gedrukte namen betreffen twijfelachtige of verkeerde toeschrijvingen.

⁷Index van persoonsnamen en een cumulatief alfabetisch register van de duizend en vijftwintig citaten.

ventig betekenisvelden. Deze omvatten zulke gevarieerde thema's als het menselijk lichaam, kleding, toiletgerief, de stad, boodschappen en koopwaren, het weer, gereedschap, beroepen, de woning, keukengerei, transportmiddelen, hulpdiensten, de school, gezelschapsspellen, de horeca, het strand, sport, kunst en muziek, huishoudapparaten, fotomateriaal, planten en dieren. De helft van iedere pagina wordt ingenomen door gedetailleerde tekeningen met tientallen cijferverwijzingen. Op dezelfde bladzijde volgt de identificatie – eentalig in het Frans – van wat op de tekening te zien is. De aangeboden woordenschat wordt naar moeilijkheidsgraad gedifferentieerd en met één tot drie sterren aangeduid (resp. vocabularium voor beginners, halfgevorderden en gevorderden). De aanschouwelijke voorstellingswijze vergroot aanzienlijk de kans dat het geselecteerde vocabularium beklijft. Op elke pagina is voorts een minidialog opgenomen met als aanvulling enkele equivalente formules ter afwisseling.

C'est quoi ça? kan, naargelang van het onderwijstype, drie of meer jaren gebruikt worden als aanvullend leermiddel voor vocabularium op de middelbare school. Dit leermiddel, dat haast uitsluitend substantieven aanreikt, verdient een plaats in de school- of klasbibliotheek.

Marie-Antoinette RAES, met de medewerking van Frans DE CLERCQ. *Confiance, on est là! Aider et communiquer.* – Kapellen, De Nederlandsche Boekhandel / Uitgeverij Pelckmans, 1993, 24,5 x 17, 119 p. ISBN 90-289-1866-3, BEF 290.

Marie-Antoinette RAES, met de medewerking van Frans DE CLERCQ. *Confiance, on est là! Aider et communiquer. Handleiding.* – *Ibid.*, 1993, 29,5 x 21, 62 p. ISBN 90-289-1867-1, BEF 350.

Confiance, on est là! is een communicatief gericht aanvullend leerboek Frans voor de richtingen personenzorg-begeleiding in de derde graad TSO/BSO.

De vier hoofdstukken van het eerste deel gaan uit van courante situaties waarin mensen, in de diverse levensfasen van geboorte tot de derde leeftijd, zorgen nodig hebben in het ziekenhuis, onderweg of bij zich thuis; spoedgevallen en palliatieve ziekenzorg zijn opgenomen in het pakket. Ieder hoofdstuk omvat vier tot zes units met de volgende opbouw: diverse korte conversaties, een minivocabulaire (Frans-Nederlands; het lettertype is te klein uitgevallen), (ver)taal oefeningen, spreekopdrachten, begripsvragen en diverse vrijere oefeningen. Het boek maakt de leerlingen vertrouwd met verschillende «actes de parole» voor de verzorgende sector en leert hen discreet een conversatie op gang te brengen die patiënten er als vanzelf toe brengt hun klachten, problemen of angsten onder woorden te brengen.

In het tweede deel is de voor de sector specifieke woordenschat (waarnaar in diverse oefeningen van het voorgaande deel verwezen wordt) samengebracht. Een hele reeks communicatie-uitdrukkingen (groeten, zich inleven, geruststellen, uitleg geven, e.d.) gaat een uitgebreide thematische woordenlijst (lichaam, hygiëne, materiaal voor lichaamsverzorging, enz.) vooraf. Bij het leermiddel zijn een geluidscassette (1450 BEF) en een gedetailleerde handleiding voor de docent verkrijgbaar. De handleiding bevat niet alleen de oplossingen van verschillende oefeningen maar ook talrijke wenken om een optimaal gebruik te maken van het leermiddel. De handleiding bevat voorts aanvullende informatie over palliatieve verzorging,⁸ vijf Franse chansons⁹ die betrekking hebben op in *Confiance, on est là!* behandelde thema's, een achttal aanvullende Franse of Nederlandse leesteksten, een «bibliografie ter attentie van collega's» en een adressenlijst van hulporganisaties i.v.m. gezondheidszorg. Alles tezamen genomen vormen de drie onderdelen van *Confiance, on est là!* een veelzijdig pakket!

⁸O.a. een passage uit een RTBF-programma als leestekst.

⁹Met woordverklaring.

Josianne BOUTTERY, Frederik TACK. *C'est bien!* Onder leiding van Pierre De Rammelaere en Stef D'haene. – Kapellen, De Nederlandsche Boekhandel / Uitgeverij Pelckmans, 1998, 29,5 x 21, 184 p., ISBN 90-289-2507-4, BEF 495. BUREAU - VENTE - COMMERCE.

C'est bien! is een nieuw leerboek Frans voor het derde jaar BSO Kantoor-Verkoop, Verkoop-Etalage en voor gelijklopende TSO-jaren. Het is een leermiddel van de nieuwste generatie waarin de vaardigheden systematisch ingeoeffend worden en de belangrijkste onderdelen van de spraakkunst aan bod komen. Het leerboek bestaat uit vier thematische units: «Adieu les vacances»,¹⁰ «Qu'est-ce que je vous sers, Monsieur?»,¹¹ «Je cherche une blouse pour l'été»¹² en «L'auberge de jeunesse, s.v.p.?».¹³ Het met tekeningen, stripfragmenten en foto's¹⁴ geïllustreerde handboek brengt een welkome variatie in werkvormen¹⁵ en vrolijkt het klasgebeuren c.q. het eenzame studiewerk op met een vleugje humor.

J. VAN BAARDEWIJK-RESSÉGUIER, M. VAN WILLIGEN-SINEMUS. *Solutions et commentaires. Uitwerking van de oefeningen in Matériaux pour la traduction du néerlandais en français.* – Bussum, Dick Coutinho (België: via Epo, Berchem-Antwerpen), 1997, 22 x 15, 296 p., ISBN 90-6283-056-0, BEF 890.

Meer dan tien jaar na de publicatie van *Matériaux pour la traduction du néerlandais en français*¹⁶ brengen de auteurs een uitvoerig gecommentarieerde sleutel van de oefeningen bij elk van de vijftien hoofdstukken van het studieboek.

Zoals eerder gezegd, bestudeert *Matériaux* de frequent voorkomende problemen die zich voordoen bij het vertalen van het Nederlands naar het Frans. Heel wat moeilijkheden houden verband met het feit dat onze taal enkele courante structuren en categorieën omvat die in het Frans minder vaak toegepast worden of helemaal niet bestaan. Ruim de helft van de hoofdstukken nemen de Nederlandse eigenaardigheden als uitgangspunt: de gesubstantiveerde infinitief, het participium presens als epitheton (*de vluchtende boef*), de voornaamwoordelijke bijwoorden (*daarlangs, ervandoor*). De overige hoofdstukken gaan o.a. over het gebruik van de werkwoordstijden (verleden), de lijdende vorm, de onpersoonlijke constructies, de beklemtoning van woorden en de weergave van eigennamen.

Solutions et commentaires bespreekt één voor één de oefenzinnen (c.q. passages) uit *Matériaux*. Het specifieke vertaalprobleem wordt aangegeven door cursivering en besproken, waarbij naar de relevante paragrafen in het vademecum verwezen wordt. De volgens *Matériaux* theoretisch mogelijke vertalingen worden geëvalueerd en, in heel wat gevallen, om diverse redenen¹⁷ afgevoerd. Uiteindelijk volgen enkele geslaagde vertalingen. De eerste is telkens de vertaling waar de gebruiker van *Matériaux* op zal komen indien hij de aanwijzingen van het handboek toepast. Voor gevorderde gebruikers volgt daarna een aantal varianten, waarbij de meest vrije de rij sluiten. Een greep uit de oefenzinnen: *Zijn optreden* heeft me *aan het denken* gezet («l'infinitif substantivé», *Solutions...*, p. 16), «In China wordt rijst altijd *gegeten* met stokjes. Dat *wordt* ook met soep *gedaan* («le passif», p. 45), Hij bekeek fronsend de *kalende* plek op zijn kruin («Les participes présents en fonction d'épithète», p. 74), *Onstuitbaar* rolde de bal door («Le 'bepaling van gesteldheid' [deel 1]», p. 129), Het oude vrouw-

¹⁰Met o.a. de volgende thema's: vakantie(jobs), nieuw schooljaar, schoolbehoeften, nieuwe (pen)vrienden.

¹¹Hier worden de volgende onderwerpen uitgewerkt: horeca, gerechten en dranken, Franse landstreken en steden, bestellen en afrekenen, wenskaarten met de bijbehorende teksten.

¹²Met de volgende onderwerpen: kleding, winkelen, de weg tonen, advertenties.

¹³Hier komen aan de orde: logies, een plaats situeren, vaak voorkomende pictogrammen, toeristische plaatsen in de Benelux, treinreizen, brieven schrijven om informatie in te winnen.

¹⁴O.a. van opschriften en authentieke documenten.

¹⁵Vaak m.b.v. audio-opnamen (cassette: ISBN 90-289-2512-0, 1690 BEF); iedere unit wordt besloten door een chanson.

¹⁶Het boek verscheen in 1986; v. de recensie in *Romaneske*, 13de jg. (1988), nr. 2, p. 38-39.

¹⁷De redenen zijn nu eens stilistisch (verschil in taalregister, te zware formulering), dan weer semantisch (te ruime connotaties) of grammaticaal (o.a. combineerbaarheid).

tje *kwam* uit de keuken *aangesloft* («les verbes composés à particule séparable», p. 166). We citeren hierna voor iedere zin de eerste en de laatste van de voorgestelde vertalingen:

Son comportement m'a fait réfléchir. Son attitude / Sa conduite m'a donné matière à réflexion.

En Chine, le riz *se mange* avec des baguettes, et le potage / la soupe aussi. Les Chinois mangent le riz avec des baguettes et le potage aussi.

Il regardait / regarda / a regardé en fronçant les sourcils l'endroit, au sommet de son crâne, *qui commençait à se dégarnir.* Il examina avec un froncement de sourcils le début de calvitie au sommet de son crâne.

La balle continuait / continua / a continué *irrésistiblement* à rouler. La boule poursuivait irrésistiblement sa course.

La petite vieille est sortie / sortit / sortait de la cuisine *en traînant ses savates.* La petite vieille est sortie de la cuisine en traînant les pieds.

De eerste vertaling is beslist correct, de vrije variant is vlotter en eleganter.

Met behulp van het nieuwe boek kunnen studenten en autodidacten niet alleen controleren of ze de in *Matériaux* aangeboden stof goed verwerkt hebben, maar ook hun vertaalvaardigheid aanscherpen. De twee volumes zijn aanraders voor wie zich geroepen voelt om op hoog niveau vertaalwerk te verrichten.

Dictionnaire des lettres françaises. Le XXe siècle. Édition réalisée sous la direction de Martine BERCOT et d'André GUYAUX. – Paris, Le Livre de Poche, 1998, 18,5 x 12,5, VIII-1170 p., ISBN 2-253-13109-1, FRF 185. LA POCHOTHÈQUE.

Terwijl Mgr. Grente, zijn opvolgers en hun talrijke medewerkers ruim de tijd genomen hebben om de vijf eerste delen van de *Dictionnaire des Lettres françaises* uit te brengen,¹⁸ repten M. Bercot, A. Guyaux en hun medewerkers zich om het sluitstuk, het deel over onze eeuw, nog vóór het einde van het millennium te publiceren. We mogen aannemen dat de nieuwe *Dictionnaire des Lettres françaises* in de reeks «Pochothèque» over enkele jaren voltooid zal zijn. Onder de leiding van diverse vakgeleerden verschenen al drie volumes van de herziene en bijgewerkte uitgave;¹⁹ het pas uitgebrachte deel over onze eeuw brengt het totaal op vier volumes; er staan derhalve nog twee delen op stapel, nl. over de zestiende en de negentiende eeuw.

Meer dan tweehonderd auteurs²⁰ stonden in voor iets minder dan tweeduizend artikelen die de twintigste-eeuwse letterkunde van Frankrijk en de wereldwijde Franse gemeenschap bestrijken. De meeste artikelen belichten summier het leven en werk van schrijvers van romans, novellen, toneel of poëzie. Om de omvang van het boek binnen de perken te houden, werden heel wat essayisten en auteurs die zich in de marge of de schemerzone van de letterkunde bevinden,²¹ op enkele illustere uitzonderingen na, geweerd. Aan een honderdtal literatoren zijn uitgebreide artikelen gewijd, o.m. aan Anouilh, Apollinaire, Aragon, Barrès, Camus, Céline, Char, Claudel, Gide, Gracq, J. Green, F. Mauriac, Maurras, Morand, Nizan, Proust, Radiguet, H. de Régnier, Sarraute, Sartre, Toulet en Yourcenar. Enkele tientallen artikelen stellen letterkundige (sub)genres, takken van de literatuurstudie en literaire c.q. ideologische stromingen voor. De bijdragen over het absurd toneel, het tekenverhaal, de biografie, de *nouveau roman*, de detectiveroman, de literaire kritiek, de literatuurgeschiedenis, literatuur en psycho-analyse, het existentialisme, het *lettrisme*, het *situationisme*, de proletarische literatuur, het surrealisme, zijn maar een greep uit het aanbod van de thematische artikelen. De aandacht voor de Franse literatuur buiten Frankrijk blijkt uit het grote aantal vnl. Belgische, Canadese, Algerijnse maar ook Egyptische, Kongolese en Haïtiaanse schrijvers die onder aparte ingangen besproken worden. Voorts

¹⁸De delen *Le XVIe siècle*, *Le XVIIe siècle*, *Le XVIIIe siècle* (2 vol.), *Le Moyen Âge* en *Le XIXe siècle* (2 vol.) verschenen, in deze rillige volgorde, tussen 1951 en 1971 (Paris, Fayard, in-4°).

¹⁹Van de «édition revue et mise à jour» verschenen achtereenvolgens *Le Moyen Âge*, *Le XVIIIe siècle* en *Le XVIIe siècle* («La Pochothèque», resp. 1992, 1996 en 1996). Deze volumes zijn ook gebonden beschikbaar (Paris, Fayard, gr. in-8°, resp. 1994, 1995 en 1996). Het hier besproken deel *Le XXe siècle* is tot dusver niet verschenen in gebonden uitvoering.

²⁰Onder hen begroeten we hier prof. C. Angelet.

²¹Het betreft vooral filosofen, beoefenaars van menswetenschappen en wetenschapsmannen die zich met het zgn. ideeënproza op het literaire pad begeven.

zijn er uitgebreide overzichtsartikelen over de recente literatuur in de *francophonie* buiten Europa (o.m. *Acadie, Afrique noire, Antilles et Guyane, Québec*). Het naslagwerk bevat daarenboven tientallen bijdragen over academiën, literaire prijzen, toonaangevende uitgeverijen en literaire tijdschriften. De nieuwe *Dictionnaire* bevat relevante informatie over de kanalen waarlangs letterkundige creaties het lezerspubliek bereiken²² en over de zakelijke belangen die richtinggevend zijn in de sector.

Het zou onbescheiden zijn het nieuwe naslagwerk te evalueren. Eerst en vooral is er veel te weinig afstand – de twintigste eeuw loopt nog even door – om de literaire productie op haar echte waarde te beoordelen. Wat hierna volgt, zijn derhalve voorlopige bevindingen.

Het nieuwe deel van de *Dictionnaire des Lettres françaises* geeft in één volume toegang tot de Franse literatuur in *alle* landen van de *francophonie*. Alle grote romanciers, novellisten, dichters en dramaturgen passeren de revue; de aan hen gewijde artikelen verschillen soms sterk in omvang, wat vaak voorkomt in collectieve publicaties die op dit vlak niet perfect gestroomlijnd zijn. De moderne klassieken zijn alle present; een aantal onder hen die zowel in de vorige als in onze eeuw schreven, werden al behandeld in het deel *Le dix-neuvième siècle*, zodat die schrijvers met een ingang gevolgd door een verwijzing kunnen volstaan.²³ Ongeveer een derde van de artikelen wordt besloten door een bibliografie;²⁴ het is niet meteen duidelijk waarom bepaalde schrijvers van het tweede plan met een literatuurlijst bedacht werden en andere niet.

In tegenstelling tot de vorige delen van de *Dictionnaire des Lettres*, die, behalve auteurs van literair werk *stricto sensu*, ook polygrafen, (kansel)redenaars, filosofen, religieuze en politieke denkers, chansonniers, geschiedkundigen, critici en diverse moeilijk definieerbare literatoren voorstellen, beperkt *Le XXe siècle* zich tot de literatuur in de enge betekenis van het woord. Op dit punt breken de samenstellers van het nieuwe volume bewust – met het oog op de hierboven geëvoceerde plaatsbesparing – de continuïteit van het naslagwerk. In het nieuwe deel is geen plaats ingeruimd voor literair geïnspireerde chansonniers en woordkunstenaars,²⁵ diverse wijsgeren en religieuze denkers die door hun letterkundig talent in de meeste handboeken voor literatuurgeschiedenis opgenomen zijn²⁶ en verschillende geschiedkundigen,²⁷ literatuurhistorici²⁸ en beoefenaars van menswetenschappen die hun bevindingen in succesvolle essays populariseerden.²⁹ De verenging van het concept «letterkunde» bij de selectie van de ingangen van het naslagwerk houdt voorts ongetwijfeld verband met de in alle sectoren oprukkende professionalisering, die er mede toe geleid heeft dat *Le XXe siècle* uitsluitend door vakgeleerden werd samengesteld en dat dit nieuwe deel, in tegenstelling tot vorige volumes, geen vlug samengeflante artikelen³⁰ bevat. Een veeleisende opdracht werd uiteindelijk tot een goed einde gebracht.

Michel DE MONTAIGNE. *Over de wreedheid. Essays*. Vertaald door Hans VAN PINXTEREN. – Amsterdam, Athenaeum – Polak & Van Gennep (België: via Uitgeverijen Singel 262, Antwerpen), 1998, 19 x 12, 133 p., geb., ISBN 90-253-3390-7, BEF 799.

Hans van Pinxteren werkt onverdroten verder aan zijn integrale vertaling van Montaignes *Essays*. De vijfde aflevering in het kader van het in dit tijdschrift besproken Montaigneproject³¹ bundelt zeven

²²Aan het wekelijks literair televisieprogramma *Apostrophes* (1975-1990) is een apart artikel gewijd.

²³O.a. R. Bazin, Bourget, Boylesve, A. France, Loti, Montesquiou, Moréas, E. Rostand; voor Léon Bloy, Georges Eekhoud en Gyp ontbreekt zo'n *entrée renvoi*. – Het nieuwe lexicon bevat geen afzonderlijke artikelen i.v.m. de volgende schrijvers: Noureddine Aba, Marc Alyn, Robert Guiette, Louis Hémon, Paule Régnier, Jean-François Revel, Christine de Rivoyre, Maurice Toesca en Franz Weyerganz.

²⁴Waar toepasselijk, is de bibliografie opgedeeld in twee rubrieken, nl. primaire en (een selectie uit de) secundaire literatuur.

²⁵We denken in de eerste plaats aan figuren als Brassens, Ferré en Trenet; voorts aan onze landgenoot Raymond Devos.

²⁶O.a. H. Bergson en P. Teilhard de Chardin.

²⁷O.m. Alain Decaux, Georges Duby, Lucien Febvre en Emmanuel Le Roy Ladurie.

²⁸Het is verbazingwekkend dat gezaghebbende figuren als P. de Boisdeffre, H. Bremond en P. Hazard in het naslagwerk niet voorkomen; G. Larson wordt behandeld in het art. «histoire littéraire» (p. 559-562).

²⁹De o.l.v. Jacques JULLIARD en Michel WINOCK uitgegeven *Dictionnaire des intellectuels français: Les personnes, les lieux, les moments* (Paris, Le Seuil, 1996, 1279 p.) vult het hier besproken naslagwerk aan.

³⁰Onder de vorm van korte biobibliografische notities zonder enige commentaar.

³¹V. *Romaneske*, 20ste jg. (1995), nr. 3, p. 55-56, 22ste jg. (1997), nr. 1, p. 62, en 23ste jg. (1998), nr. 3, p. 49-50.

essays, waarin de Gasconse wijsgeer zich *Over de wreedheid* uitlaat. Het gaat om de hoofdstukken *Des Cannibales* (I, 31), *De la conscience* (II, 5), *De la cruauté* (II, 11), *Couardise, mère de cruauté* (II, 27), meteen gevolgd door *De la punition de la couardise* (I, 16), *Des coches* (III, 6) en *Des boyteux* (III, 11).

In de hier vertaalde essays toont Montaigne aan dat de toenmalige beschaafde wereld barbaarser optrad dan de zgn. wilden, spuit hij kritiek op de folterpraktijken die in de rechtspraak toegepast werden, drukt hij zijn afkeer uit voor de wreedheid zoals deze in de jacht, de zoëven vermelde martelingen en de oorlogvoering een uitlaatklep vindt, neemt hij het op tegen boosaardigheid en sadisme, stelt hij de wreedheid van de Spaanse conquistadores aan de kaak en komt hij op tegen heksenvervolging. Met hun verschillende invalshoeken zijn de zeven hier samengebrachte essays een krachtig pleidooi voor anti-dogmatische verdraagzaamheid: Montaignes opvattingen blijven op dit vlak hoogst actueel.

Andermaal bewijst van Pinxteren zijn meesterschap in het vertalen; Montaignes vaak latiniserende volzinnen worden hier uitgesplitst in vlotte, tijdloos klinkende frasen die meteen aanslaan, zoals de hierna volgende passage (p. 108) uit het essay «Over kreupelen» (III, 11): «In het algemeen vinden mensen niets zo belangrijk als het verspreiden van hun opvattingen. Wanneer de gewone middelen niet toereikend zijn, doen we het wel met dwang en geweld, te vuur en te zwaard. Ongelukkig genoeg is het zo dat wij, waar de wijzen numeriek verreweg overtroffen worden door de dwazen, als de beste toetssteen voor de waarheid de hoeveelheid mensen beschouwen die in haar geloven. *Alsof er niets zo algemeen verspreid is als onverstand* (Cicero, *Over het waarzeggen*, II, 81).³²

Kate BAILLIE, Tim SALMON. *Parijs*. Aanvullend onderzoek door Emma SALMON. Vertaling Catherine Smit *et al.* – Houten, Van Reemst (België: via Standaard Uitgeverij, Antwerpen), 1997, 20 x 13, 445 p., ISBN 90-410-2162-0, BEF 725. THE ROUGH GUIDE.

In de Nederlandstalige Rough Guide voor Parijs zijn de aanpassingen verwerkt die van de originele Engelse versie een degelijke en betrouwbare reishulp gemaakt hebben. De Rough Guides bundelen overvloedige algemene info, gedetailleerde toeristische routebeschrijvingen en diverse adressenlijsten in één band. De sobere lay-out³³ en een compacte druk helpen de prijs te drukken.

Bijna vijftig pagina's basisinformatie bereidt de reiziger voor op de verplaatsing naar de Franse hoofdstad en wijst hem op de voorzieningen die hij best treft om zijn verblijf probleemloos te laten verlopen.³⁴ Daarna volgt de eigenlijke stadsgids die in elf hoofdstukken de bezienswaardigheden uitvoerig beschrijft. In de verkenningen zijn geregeld pauzes ingelast onder de vorm van omrande *excursus* over kunstenaars, historische personages of markante gebeurtenissen. De opgave van de geldende tarieven (vervoer, entrees e.d.) biedt budgetreizigers een geruststellend financieel houvast. Meer dan een derde van het boek wordt ingenomen door een gecommenterde adressenlijst. Dit uitvoerig repertorium biedt hulp bij het zoeken naar accommodatie en eetgelegenheden (gegroepeerd per arrondissement en met opgave van het prijsniveau), verstrekt informatie over hetgeen de diverse musea en galleries te bieden hebben (met vermelding van openingstijden en tarieven) en geeft aan waar men terecht kan voor shopping, culturele happenings en ontspanning. Het boek wordt besloten door

³²In een voordien verschenen integrale vertaling (Michel DE MONTAIGNE, *Essays*. Vertaling Frank DE GRAAFF, Amsterdam, Boom, 1993, p. 1215) wordt dezelfde passage vertaald als: «Er is niets waar de mensen zich doorgaans zo voor inspannen als hun opvattingen ingang te doen vinden. Wanneer de gewone middelen ons ontbreken, voegen we er de dwang, het geweld, het vuur en het zwaard bij. Het is een ramp zover gekomen te zijn, dat in een massa waarin de dwazen zo veel talrijker zijn dan de wijzen de schare der gelovigen de beste toetssteen voor de waarheid geworden is. *Alsof er waarlijk iets zo algemeen is als onverstand* (Cicero, *De divinatione*, II, 39). Cf. de originele Franse tekst in MONTAIGNE, *Œuvres complètes*. Textes établis par Albert THIBAUDET et Maurice RAT. Introduction et notes par Maurice RAT. Paris, Gallimard, 1962, p. 1005. BIBLIOTHÈQUE DE LA PLÉIADE, 14. [De onderling afwijkende verwijzingen naar Cicero's *De divinatione* houden verband met twee naast elkaar bestaande manieren om het traktaat in te delen. De referenties bij van Pinxteren en de Graaff zijn beide correct.]

³³De illustraties omvatten enkele tekeningen en vooral zevenendertig overzichtelijke kaarten.

³⁴De adviezen handelen over zulke uiteenlopende zaken als reisverzekeringen, veilige seks (in de Europese hoofdstad met het hoogste aantal met AIDS besmette inwoners), bankwezen en post, het openbaar vervoer, en adviezen voor (job)studenten.

enkele thematische routebeschrijvingen (kastelentocht, kathedralenroute, *villes nouvelles*, Disneyland) in de agglomeratie, de geschiedenis van Parijs in een notendop, een kritische en bijwijlen ontluisterende blik op de huidige politieke situatie in Frankrijk, een selectieve literatuurlijst,³⁵ een minitaalgids, een korte verklarende woordenlijst i.v.m. kunst en geschiedenis en een uitvoerig zaakregister.

De nieuwe gids voor Parijs geeft een ruim overzicht van wat de stad te bieden heeft, reikt overvloedig achtergrondinformatie aan en komt tegemoet aan de behoeften van geïnteresseerden die het programma van hun citytrip of langer verblijf (prijz)bewust plannen.

Lectuurnotities. P. 54: lees *constat à l'amiable* i.p.v. *aimable*; p. 59: lees *la pilule* en *le stérilet*.

Bernard STÉPHANE. *Petite et grande histoire des rues de Paris*. Préface de Franz-Olivier Giesbert. – Paris, Albin Michel, 1998, 22,5 x 12, 379 p., gekart., ISBN 2-226-10526-3, FRF 120.

Lezers die Parijs een warm hart toedragen, kennen wellicht de kronieken die B. Stéphane in *Le Figaro* publiceert. Dezelfde auteur brengt nu een alfabetisch naslagwerk over tweehonderd zesenzeventig bekende of versholene Parijse straten, lanen, kaaie en pleinen in de verschillende arrondissementen van de stad, van de *rue des Abbesses* tot de *rue de l'Yvette*. De geselecteerde straten worden besproken in artikelen van één of twee bladzijden met de straatnaam als ingang en een inslaande of raadselachtige formule als ondertitel.³⁶

Het nieuwe boek is een gids voor de aandachtige wandelaar. De honderden gedenkplaten op Parijse gevels onthullen maar een deel van de geschiedenis die zich erachter afspeelde; het nieuwe boek bevat talloze bijkomende informatie, onder de vorm van anekdotes in alle toonaarden. Een aantal straatnamen, vooral in het historisch stadscentrum, zijn verweven met de kerkelijke en profane geschiedenis: de *rue de l'Ave Maria* en de *rue de Bellechasse*, waar het Musée d'Orsay zich bevindt, hebben kloosterlijke roots, net zoals de *rue Brisemiche*, die haar naam ontleent aan een liefdadige praktijk van de kanunniken van de nabijgelegen abdij Saint-Merri: zij deelden ronde broden (*miches*) uit onder de armen van de buurt. In zo goed als iedere besproken straat wijst de auteur op de panden waar bekende schrijvers, componisten, kunstenaars en diverse pioniers geleefd en gewerkt hebben. Op het grillige parcours ontmoet de lezer zulke bekende namen als Apollinaire, Pierre Corneille en zijn broer Thomas, Colette, Oscar Wilde, Brillat-Savarin, Nadar, Hemingway, Nerval, Pierre de Coubertin en Toulouse-Lautrec. Het boek bevat voorts enkele «roddels» over slippertjes van hooggeplaatsten uit vroegere eeuwen, vermeldt markante architecturale realisaties en staat stil bij voormalige literaire cafés en bij verstilde plaatsen waar levenslustig Parijs weleer uitging.

De geïnteresseerde *flâneur de Paris* kan de proef op de som nemen in enkele toeristische wijken waar diverse besproken straten liggen, bijv. rond het Palais-Royal, in de omgeving van de Sacré-Cœur, in de Marais en in het Quartier Latin.

Lectuurnotitie. P. 47, o.w.v. de eenvormigheid dient het arrondissement toegevoegd (*15e arr.*) waar de *rue Blomet* gelegen is.

Philippe BONNET-LABORDERIE et al. *Oise: Beauvais, Chantilly, Compiègne, Noyon, Senlis... Vallée de l'Oise, Vexin*. – Tournai, Casterman, 1997, 22,5 x 12,5, 336 p., ISBN 2-203-61213-4, BEF 810. LE GUIDE.

De geïllustreerde streekguiden uit de reeks «Le Guide»³⁷ nodigen reizigers uit om grote delen van Bel-

³⁵Opgave van werken van Nederlandse en Franse schrijvers over de Franse hoofdstad.

³⁶Een greep uit de ondertitels: «Molière en prison», «Le dernier soupir du dramaturge» (in de boulevard de Beaumarchais), «Les écoliers mendiants», «Dernières cartouches», «Fantastique et morbide», «Ionesco depuis 1956...» en «Rousseau victime d'un molosse».

³⁷Waarvan er verschillende besproken werden in dit tijdschrift (v. 22ste jg., 1997, nr. 2, p. 60-61, met verwijzing naar voordien gepubliceerde recensies). – De reeks werd overgenomen door de uitgeverij La Renaissance du

gië en Frankrijk grondig te verkennen. *L'Oise* is het tweede Picardisch departement³⁸ dat uitvoerig aan de orde komt in «Le Guide».

Het voor de kunstliefhebber ongemeen rijke departement wordt uit verschillende invalshoeken belicht, wat een heel gevarieerd totaalbeeld geeft. De nieuwe gids bevat biografische schetsen van verschillende historische personages en hedendaagse pioniers uit diverse sectoren, verhaalt de belangrijke etappes uit de geschiedenis van de streek, toont de verscheidenheid van de ambachtelijke en industriële bedrijvigheid,³⁹ suggereert verschillende wandelroutes voor reizigers met belangstelling voor zulke uiteenlopende onderwerpen als architectuur, natuurwandelingen en paardensport. Na deze globale streektableaus volgen een – eveneens overvloedig geïllustreerd – lexicon van honderd vijftig steden en gemeenten, waarvan het patrimonium vrij gedetailleerd beschreven wordt, een gecommenterd repertorium van de belangrijkste musea, een reeks nuttige adressen (o.a. hotels, golfterreinen en ruitersportcentra) en een cumulatief naamregister (plaats- en persoonsnamen). In de diverse geledingen van het boek zijn beknopte bibliografieën opgenomen.

De reiziger met enige culturele belangstelling zal tot zijn groot genoegen ervaren dat het voorgestelde departement niet alleen de in de titel vermelde kunststeden omvat maar tevens dat de streek bezaaid is met miskende pareltjes van gotische en neoklassieke bouwkunst, dat diverse kerken prachtige glasramen uit de Renaissance bezitten en dat heel wat Picardische dorpen en stadjes beeldschoon zijn (o.a. Gerberoy en Pierrefonds). Docenten Frans die hun leerlingen en studenten reizen naar de Franse hoofdstad aanbieden, vinden in de nieuwe gids frisse ideeën voor educatieve of recreatieve haltes.

Frankrijk. De beste landelijke hotels en restaurants. Vertaling: Annemarie Vervoordeeltonk. Tweede herziene druk. – Tielt, Lannoo, 1998, 20 x 11,5, 478 p., ISBN 90-209-3313-2, BEF 595. TROTTER, GIDSEN VOOR DE WERELDREIZIGER.

De «rode» Trottergids voor Frankrijk⁴⁰ werd al na drie jaar herwerkt en aanzienlijk uitgebreid. De nieuwe uitgave bevat ruim honderd pagina's meer dan de vorige editie en het totale aantal adressen nam met driehonderd stuks toe. Er is een ruim aanbod, vooral in de zuidelijke toeristische regio's van het land.

De nieuwe gids bevat een uitvoerig gecommenterd overzicht van duizend vijfhonderd landelijk en rustig gelegen *chambres d'hôtes*, *tables d'hôtes* en *gîtes d'étape*, die binnen iedere regio alfabetisch op plaatsnaam⁴¹ gerangschikt zijn. De formule is in opmars: de reiziger overnacht en neemt het ontbijt bij particulieren en kan desgewenst voor een gemeenschappelijke maaltijd (gasten en eigenaars) aanzitten. De geselecteerde huizen gaan prat op een traditioneel interieur, bieden een charmant en gastvrij onthaal en hanteren betaalbare prijzen.

De auteurs geven een gedetailleerde beschrijving van de geselecteerde gelegenheden. Naast de omgeving en de precieze ligging,⁴² het soort huis en de inborst van de eigenaars, verneemt de lezer hoe hij er kan komen, in welke periodes van het jaar de deuren openstaan, en of het nodig is vooraf te reserveren. Voor de herbergen worden het aantal couverts, de menuprijzen en de specialiteiten van het huis opgegeven. Voor de *chambres* en de *gîtes* volgt informatie over het aantal kamers, de sanitaire voorzieningen en het soort ontbijt. Soms zijn de ter plaatse geboden recreatiemogelijkheden, de voornaamste bezienswaardigheden en de interessantste wandelroutes in de omgeving vermeld.

De grondige beschrijvingen bieden de gebruiker efficiënt hulp om de huizen te kiezen die het best aan zijn verwachtingen beantwoorden.

Livre (Tournai), die inmiddels diverse nieuwe titels uitbracht. De prijs van de gids voor *L'Oise* werd licht gewijzigd en bedraagt nu BEF 795.

³⁸Voordien verscheen J. DARRAS et al., *Somme* (Tournai, Casterman, 1994, 267 p.). V. *Romaneske*, 20ste jg. (1995), nr. 4, p. 57-58.

³⁹De parfumindustrie kende hier een ongebreidelde groei.

⁴⁰Eerste uitgave: 1995, 360 p.

⁴¹Het register achter in het boek zet alle plaatsnamen nog eens op een rij.

⁴²Die men moeiteloos op de tweeëntwintig streekkaarten kan terugvinden.

Spaans

Sylvie ANCELOT. *Señas de hispanidad. Retrouver l'Espagne: clichés, mythes, repères.* – Paris, Ellipses - Édition Marketing, 1997, 19 x 14,5, 160 p., ISBN 2-7298-9780-1, FRF 70.

De slogan *España es diferente* heeft de aandacht van velen op de eigenheid van de Spaanse beschaving gevestigd. Wat maakt nu precies dat typische uit? Op die vraag geeft het beknopte naslagwerk *Señas de hispanidad* een antwoord in drie «bedrijven».

De auteur opent haar overzicht van de typisch Spaanse gebruiken, noties en attributen met de items «waar vooral het Franse publiek oog voor heeft». In werkelijkheid gaat het om items die wereldwijd met Spanje geassocieerd worden, zoals flamenco, religieuze optochten, stierengevechten, de alomtegenwoordige gitaar en krachtige personages als Carmen en Don Juan. De artikelen bespreken de oorsprong en de gevoelswaarde van de geselecteerde thema's en verwijzen geregeld naar literatoren die er analyses aan wijdden. Het middengedeelte van het werk bevat zesenvestig artikelen⁴³ over zulke uiteenlopende thema's als waaiers, balkons, *churros*, schoenenpoetsers, macho's, *pícaros*, *tertulias* en de verering van de *Virgen*. De teksten graven naar de oorsprong van de thema's, lichten de symboliek ervan toe en gaan dieper in op spreekwoorden die ernaar verwijzen. Het vrij summiere derde en laatste deel belicht enkele instellingen en gebruiken die mede gestalte hebben gegeven aan het hedendaagse Spanje: het moderne bestuursapparaat, de banken en grootwarenhuizen met hun ontelbare filialen, nieuwe tendenzen in de gastronomie en... de vriendendiensten van «kruiwagens».⁴⁴

Het nieuwe boek gaat nu eens de ernstige «landeskundliche» toer op, dan weer geeft het een wat afstandelijke, relativiserende en met humor doorspekte benadering van 's lands gebruiken en gebreken. Het totaalbeeld vormt een momentopname van een beschaving op een cruciaal moment, waar gehechtheid aan tradities en de nasleep van de *movida* een nog wankel evenwicht vormen. Een selectieve literatuurlijst en een zaakregister⁴⁵ besluiten het naslagwerk, dat met zijn vlot geschreven bijdragen tot grasduinen en lectuur uitnodigt.

Pierre ARIAS, Madeleine BERGÉ-ARIAS. *Dire le monde. Vocabulaire thématique français-espagnol contemporain.* – Paris, Ellipses - Édition Marketing, 1998, 19 x 14,5, 128 p., ISBN 2-7298-6774-0, FRF 55. Coll. DIRE LE MONDE.

Dit woordenschatboekje reikt vocabularium over hedendaagse onderwerpen aan in elf hoofdstukken, die ieder een inleidende tekst en een veranderlijk aantal woordenlijsten⁴⁶ omvatten. Zowel de Spaanse teksten als het lexicon worden geflankeerd door een vertaling in het Frans.

De publicatie is op de eerste plaats bestemd voor Franse studenten die in de eerste cyclus van hun opleiding verhandelingen schrijven over actuele onderwerpen, zoals de gevaren van kernenergie, de migrantenproblematiek, drugs en verslaving, straatkinderen, verkiezingscampagnes, de Europese integratie, bio-ethiek, jeugdcriminaliteit, e.d. De per thema's en subthema's gerangschikte woordenlijsten bestrijken heel wat meer terreinen dan het beperkt aantal inleidende teksten. Enkele Spaanse en Latijns-Amerikaanse hangijzers krijgen de nodige aandacht, o.a. het terrorisme, Gibraltar en de schuldberg van de derde wereld.

Door de opname van een uitgebreid lexicon over de arbeidsmarkt en aanverwante onderwerpen kunnen Nederlandstalige studenten en docenten in economie-opleidingen met de publicaties in de reeks «Dire le monde»⁴⁷ hun woordenkennis «gericht» verrijken. Het leermiddel vormt daarenboven een op de actualiteit gerichte aanvulling van de courant gebruikte woordenschatboeken Spaans, waardoor het een ruimere kring van hispanisten kan boeien.

⁴³De artikelen zijn alfabetisch gerangschikt (op basis van de Spaanse trefwoorden) in het tweede en het derde deel van het boek.

⁴⁴In ons land beter bekend onder de benaming *pistons*.

⁴⁵In het Spaans.

⁴⁶Het aantal woordenlijsten schommelt tussen zeven en twaalf.

⁴⁷In dezelfde reeks is een leermiddel woordenschat Duits beschikbaar.

Klaus BOLL, Heike MÜHL. *Peru*. Nederlandstalige editie: Penta Taal (Utrecht). – Utrecht, Het Spectrum (België: via Standaard Uitgeverij, Antwerpen), 1998, 19,5 x 13, 256 p., ISBN 90-274-5644-5, BEF 650. NELLES GUIDE.

In het ruime aanbod reisgidsen vormen de «Nelles Guides» met hun oranje kaft een vertrouwde verschijning. Zoals de overige delen uit de reeks, wordt de gids voor Peru ingeleid door een vrij grondige kennismaking met «land en volk». Zesenvestig parcours, van stadswandelingen tot heuse trektochten, komen daarna aan de orde in evenzoveel routebeschrijvingen, die de hoofdbrok van het boek vormen. De koloniale architectuur van de hoofdstad Lima, de Incaruïnes Machu Picchu (en het Incapad dat erheen leidt), de eilanden op het Titicacameer, Nazca en zijn raadselachtige bodemtekeningen, de Cordillera Blanca, Puerto Maldonado en het Amazonelaagland zijn maar een greep uit de talrijke bezienswaardigheden die in zowat honderd vijfenzeventig bladzijden belicht worden. Na dit beschrijvend gedeelte volgen zes themahoofdstukken over o.m. de Peruaanse keuken, het leven in de slums rond de hoofdstad en de aankoop van authentiek kunsthandwerk. Talrijke praktische tips en een register ronden het overvloedig met kleurenfoto's en kaarten geïllustreerde boek af.

De nieuwe Nelles Guide is vooral geschikt voor cultureel en historisch geïnteresseerde toeristen die aan een georganiseerde reis naar Peru deelnemen. Het boek levert verhelderende lectuur voor de reisvoorbereiding en biedt ter plaatse vrij uitvoerige informatie over een groot aantal representatieve bezienswaardigheden.

Filosofie

Filosofie. Personen en begrippen van A tot Z. Samenstelling en redactie: Nico GROEN, Robbert VEEN. Vierde, herziene druk. – Utrecht, Het Spectrum (België: via Standaard Uitgeverij, Antwerpen), 1998, 20 x 12,5, 242 p., ISBN 90-274-6291-7, BEF 495. SPECTRUM OPZOEKBOEK.

Filosofie is de vierde, herziene druk van het naslagwerk *Prisma van de filosofie* (1990), waarvan de titel nu voor het eerst is gewijzigd. Het boek, dat meer dan vierhonderd twintig artikelen i.v.m. de westerse filosofie bevat, verklaart de belangrijkste begrippen uit de metafysica, de logica, de taalfilosofie, de antropologie, de godsdienstfilosofie, de ethiek, de esthetica, de wetenschapsfilosofie en de politieke filosofie, analyseert de belangrijkste filosofische stromingen en systemen en presenteert het denken van honderd vijfenzeventig representatieve wijsgeren.

Het lexicon is vooral voor beginnende filosofiestudenten en geïnteresseerde leken bedoeld. Ook voor leraren die het vak Wijsgerige Stromingen in de ASO-opleiding Menswetenschappen onderwijzen, is het een handige informatiebron.

Bij de redactie ingekomen boeken

W. DECOO, E. PRECKLER. *Arcades 1. Livre de base*. – Lier, Van In, 1998, 26 x 19, 190 p., ISBN 90-306-2642-9, BEF 682.

W. DECOO, E. PRECKLER. *Arcades 1. Cahier de travail*. – Ibid., 1997, 2 vol. (gelijmd), 29,7 x 21, 144 p. en p. 145-280, ISBN 90-306-2496-5, BEF 461.

W. DECOO, E. PRECKLER. *Arcades 2. Livre de base*. – Ibid., 1998, 26 x 19, 288 p., ISBN 90-306-2651-8, BEF 810.

W. DECOO, E. PRECKLER. *Arcades 2. Cahier de travail*. – Ibid., 1998, 29,7 x 21 (gelijmd), 304 p., ISBN 90-306-2652-6, BEF 502.